

Hjemmesygeplejen i Karup 1959 - 2009

Af Inger Merstrand

I 1957 blev det lovpligtigt, at kommunerne skulle oprette en hjemmesygeplejeordning, og ordningen trådte i kraft i Karup kommune 1. april 1959. Det var inden kommunesammenlægningen, så kommunen omfattede kun Karup, Vallerbæk og Bøgelund. Inden hjemmesygeplejen blev lovpligtig, havde kvinderne, som dengang traditionelt var hjemmegående, passet de syge, der ikke var så dårlige, at de var indlagt på sygehuset.

Karup og Grove fælles om hjemmesygeplejersken

De to små kommuner, Karup og Grove, kunne ikke klare opgaven alene og gik derfor sammen om at ansætte en sygeplejerske. Kommunerne lå i hver sit amt og havde tilsammen 3800 indbyggere, og der var 20 km fra den ene ende af distriktet til den anden, så det kunne blive til mange kilometer i løbet af en dag, når der ofte var 2 besøg dagligt hos den syge. Den første hjemmesygeplejerske var Else Søbjerg, der var ansat med 48 timer om ugen. Der blev desuden ansat en afløser, som skulle afløse én dag ugentligt samt under ferier, kurser og sygdom - i begyndelsen også i Frederiks kommune, men efter få år kun i Karup og Grove. Hjemmesygeplejen hørte under Holstebro, men da Karup og Frederiks kommune blev lagt sammen i 1970, ændredes distriktet, og hjemmesygeplejen kom ind under kredslægen i Viborg.

Mange barselspatienter

Arbejdstiden var fra kl. 7 til 14 samt en time sidst på dagen. Hver morgen ringede hjemmesygeplejersken til den lokale vagtlæge og fik at vide, hvilke nye patienter hun skulle tage sig af. Da Else Søbjerg begyndte i 1959, var det almindeligt, at kvinderne fødte hjemme, og den daglige arbejdstid indtil kl. 11 var som regel besat med barselspatienter, plejepatienter og sukkersyge, der skulle have insulin. I årene indtil 1976 blev der i alt født 700 børn i området, og et år var antallet endda oppe på 84 fødsler, men efterhånden fødte flere og flere på sygehuset, og i 1976 var der kun to hjemmefødsler. I de første mange år havde Else Søbjerg ikke noget kontor, men kun et depot i nogle skabe hjemme hos sig selv. Først da Karup fik et nyt og stort rådhus, fik hun depot i kælderen under rådhuset.

Døgnglejen indføres

Plejehjemmet, der blev bygget i 1969, betød en aflastning for hjemmesygeplejen. Men da der samtidig kom nye opgaver til, steg arbejdspresset alligevel. Som Else Søbjerg siger: "Hvis det havde været en forretning, ville man sige, at det gik rigtig godt." Og i 1974 blev det nødvendigt at ansætte flere sygeplejersker. I 1984 blev døgnglejen indført, og Inger Sangild blev ansat som ledende hjemmesygeplejerske. Samtidig blev der indrettet et kontor i rådhusets kælder i stedet for depotet. Antallet af hjemmesygeplejersker steg til 6, og midt i 1990'erne blev plejehjemmet en integreret del af hjemmeplejen, som nu også skulle tage sig af de syge på hjemmet. I 1989 stoppede Else Søbjerg efter 30 år som hjemmesygeplejerske, og Inger Sangild holdt op i 2006 efter at have været ansat siden 1973.

Hjemmeplejen i dag

I 2009 – altså 50 år efter oprettelsen af hjemmesygeplejen - var der 70 ansatte ved hjemmeplejen i hele den tidligere Karup kommune og 35 i selve Karup-området. Sygeplejerskerne udgjorde ca. en tredjedel af arbejdsstyrken, resten var social- og sundhedsassistenter og SOSU-hjælpere. Hjemmeplejen rådede over 5 kommunale biler, og alle besøg og løn- og kørselsregnskab blev styret via en computer. Der blev arbejdet efter devisen: *Længst muligt i eget hjem*, og brugerne var derfor generelt meget dårligere end tidligere, når de kom på plejehjem. Det gav naturligvis meget mere arbejde til hjemmeplejen, og samtidig var der et stigende antal psykisk syge og demente samt alkoholikere, der skulle have antabus. Til forskel fra tidligere gik der også meget tid med nyopererede patienter, der selv efter større operationer blev sendt hjem kort tid efter, så selv om der

stadig var sukkersyge og patienter med sår, havde arbejdet ændret sig meget, siden Else Søbjerg begyndte 50 år tidligere som den første hjemmesygeplejerske i Karup kommune. Af de mange, der i tidens løb har arbejdet inden for hjemmeplejen, skal nævnes Karen Lyngkjær Pedersen og Tove Jensen, som begge i en årrække var ledere af hjemmehjælpen.